

Пітель В. М.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Пітель В. І.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ РЕЛІГІЙНИХ НАЗВ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ ПРИКАРПАТТЯ

У статті проаналізовано лексико-семантичні групи релігійної лексики (іменники), вжитої в інтернет-виданнях Прикарпаття «Курс» та «Фіртка», у спеціальних рубриках яких («Душа і тіло» – «Фіртка»; «Церква» – «Курс») містяться публікації, присвячені релігійному життю суспільства. Увагу зосереджено на виявленні кількісних, семантичних, структурних, орфографічних тощо характеристик аналізованих лексем.

У результаті проведеного дослідження виділено лексико-семантичні групи релігійної лексики, які є назвами основних понять християнського віровчення та релігійної етики (8,7 %); найвищих Божих осіб (7 %); святих, осіб, які сподвижницьким життям утверджували віру (3 %); духовних осіб, священних санів, релігійних адміністраторів, учителів і студентів-катехитів (9 %); світських осіб за віросповіданням, ставленням до релігії, причетністю до її обрядів та іншого (6 %); богослужбових відправ та їхніх складників, святих таїнств, обрядів, процесій, ритуалів, циклів тощо (8,5 %); культових споруд (10 %); елементів релігійних споруд і атрибутів обряду (9 %); релігійних свят, постів, пам'ятних днів і циклів (13,8 %); релігійних органів управління й церковно-адміністративних одиниць (13,2 %); релігійних організацій, спільнот, об'єднань і гуртків (4,9 %); релігійних з'їздів (2 %); документів, розпоряджень (1 %); випробувань, служіння заради віри, спасіння людей, власної душі (1,2 %); осіб, істот, сил, що уособлюють зло й суперечать християнському світосприйняттю (0,8 %); релігійних навчальних закладів (0,4 %); культових книг (0,4 %); християнських чеснот (0,3 %); форм сучасних релігій, віросповідань (0,3 %); релігійних наук (0,2 %); релігійних інтернет-платформ (0,1 %); релігійних нагород (0,1 %); одягу найвищих Божих осіб, духовних осіб (0,1 %).

Слова аналізованих груп характеризуються низкою ознак. Наприклад, спостерігаємо субстантивізацію окремих лексем (Пречиста, святий); використання як канонічних (Ісус Христос, Діва Марія), так і непоширених у традиційному вжитку назв (Воскреслий Спаситель, Ласкава, Небесна Мама), онімів та апелятивів (святилище, Великдень), однослівних і складених назв (церква, Святий Дух). Зафіксовано не тільки емоційно нейтральні (парафіянин) й позитивно забарвлені (Ласкава) номени, а й слова з негативною конотацією (церковник); виявлено збірні назви (громада, паства), неологізми (священник-блогер, онлайн-молитва, онлайн-богослужіння, Томос), номени, які позначають реалії релігійного життя Прикарпаття (Манявський Хресто-Воздвиженський монастир, Івано-Франківська єпархія Української греко-католицької церкви). Окремі слова групи утворюють синонімічні ряди (Бог, Творець, Єдиний Бог Отець), набувають символічного значення (вогонь), а деякі з назв характеризуються варіантністю вживання, серед них – канонічні й народні варіанти (Зіслання Святого Духа, Трійця, П'ятидесятниця, Зелені свята). Трапляється входження полісемантив до різних лексико-семантичних груп (вершиця – «молитва» й «релігійний атрибут», хрест – «випробування» та «релігійний атрибут», піст – «добровільне самообмеження» й «період»).

Ключові слова: релігійна лексика, лексико-семантичні групи, апелятиви, оніми, інтернет-видання «Фіртка», «Курс».

Постановка проблеми. Сьогодні масмедіа – своєрідне віддзеркалення стану як мови загалом, так і лексики зокрема, що зумовлено процесом удосконалення інформаційних технологій і розвитком нових масмедіа, зростанням масштабів і значення засобів масової інформації. Зміни,

які відбуваються в усіх сферах життя України, поживляють оновлення лексики за допомогою ЗМІ. Не є винятком релігійна лексика, активне вживання якої на сторінках преси засвідчує низку лексичних змін цієї групи слів у нових контекстах. Сакральні слова мають розгалужену структуру

лексико-семантичних груп, які репрезентують різні сфери мовної картини світу. Усе це зумовлює актуальність запропонованого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лексика релігійної сфери не раз ставала об'єктом різноаспектних мовознавчих досліджень. Зокрема, описано семантичні та функціональні особливості лексем у релігійному спілкуванні (Н. Бабич, В. Німчук, Л. Шевченко та інші); висвітлено низку проблем, пов'язаних із релігійною термінологією (Н. Піддубна, І. Бочарова, Н. Пуряєва, С. Шамаров П. Якимов, Ю. Осінчук, О. Гадамський, Н. Слухай, С. Бібла, Г. Наконечна та інші); досліджено функціонування сакральних слів у художньому мовленні й зафіксовано інноваційні зміни сакральних слів за межами конфесійного стилю (А. Ковтун, Ю. Бондаренко, А. Бондаренко, М. Мельник, Т. Берест, Ю. Браїлко, О. Бірюкова, І. Дубровська, Л. Пустовіт, Н. Піддубна, М. Лесев, Л. Селіверстова, Л. Петрова та інші); проаналізовано специфіку концептуалізації сакральної сфери в українській мові (М. Скаб); вивчено релігійні слова з погляду комп'ютерної лінгвістики (Л. Струганець); дериваційні процеси в сакральній лексиці (Т. Гуцуляк) тощо [1; 2; 4; 11; 12; 14; 15]. Увага низки мовознавців зосереджена на специфіці функціонування релігійних слів у публіцистиці (Ю. Бондарук, О. Стишов, І. Жердева, Т. Жила, Ю. Комінко, М. Навальна та інші) [1; 5–7; 8; 13]. Аналіз семантико-функціональних і стилістичних особливостей сакральних слів у сучасних ЗМІ потребує розширення багатьох аспектів дослідження, тому необхідне збирання фактичного матеріалу шляхом суцільної вибірки з публіцистичних текстів українських масмедіа.

Постановка завдання. Наше дослідження релігійних слів здійснювалося на матеріалі інтернет-видань Прикарпаття «Курс» та «Фіртка», у спеціальних рубриках яких (рубрика «Душа і тіло» – «Фіртка»; рубрика «Церква» – «Курс») містяться публікації, присвячені релігійному життю суспільства (до уваги бралися статті за квітень 2019 року – квітень 2020 року). Мета дослідження – вивчити один із аспектів функціонування в зазначених медіазасобах релігійних слів (іменників) – їхні лексико-семантичні групи, що репрезентують різні сегменти мовної картини світу українців.

Виклад основного матеріалу. У лінгвістиці низка наукових розвідок присвячена виділенню й аналізу лексико-семантичних груп у межах релігійної лексики [6; 9; 10; 14]. Для вербалізації релігійної картини світу в нашій мові використовують

не тільки слова, пов'язані з християнством (звичайно, вони переважають), а й з іншими релігіями світу – юдаїзмом, мусульманством, буддизмом тощо. Як засвідчує наше дослідження, іменники на позначення релігійної сфери в спеціальних рубриках інтернет-видань «Курс» і «Фіртка» представлено розгалуженою системою лексико-семантичних груп.

Назви основних понять християнського віровчення та релігійної етики – одна з найчисленніших груп у межах релігійної лексики аналізованих текстів (8,7 %): *Символ Віри, тайна віри, віра, Святі Христові Тайни, Слово Боже, приписи Божі, ближній, гріх, дух, душа, заповідь любові, вічне життя* тощо. Наприклад: *І прийшла радість Воскресіння. І це є головною правдою християнської віри: смерть і гріх переможені! Це означає, що ми всі, які поєдналися з Христом у святому таїнстві Хрещення, разом з Ним помираємо для гріха і воскресемо до вічного життя* («Фіртка», 17.04.2020).

Зафіксовано активне вживання **назви найвищих Божих осіб** (7 %): *Творець, Бог, Єдиний Бог Отець, Син, Син Божий, Ісус, Ісус Христос, Цар Христос, Цар Юдейський, Цар Ізраїлів, Син Людський, Господь Ісус Христос, Спаситель, Воскреслий Спаситель, Господь, Святий Дух, Особа Божа, Святий Дух, Пресвята Трійця, Богородиця, Діва Марія, Пречиста Діва Марія, Пречиста, Ласкава Богородиця, Ласкава, Небесна Мама* тощо. Наприклад: *«Інших спасав, а Себе Самого не може спасти, – глузували вони, насолоджуючись видовищем. – Якщо Він Христос, Цар Ізраїлів, нехай тепер зійде з хреста, і тоді увіруємо в Нього; уповав на Бога, нехай тепер Бог порятує Його, якщо Він угодний Йому; бо він казав: Я – Син Божий»* («Фіртка», 03.05.2019). Як бачимо, за умови заміни іменників цієї групи займенниками зберігається написання з великої літери.

Оніми аналізованої групи можуть бути компонентами етикетних формул, складених назв релігійних споруд, парафій, свят, ікон тощо (*Христос Воскрес!, костел Діви Марії, парафія Царя Христа, Воскресіння Христове, чудотворна ікона Матері Божої Ласкавої*). Спостерігаємо субстантивізацію окремих слів (*Пречиста, Ласкава*), використання як канонічних (*Ісус Христос, Богородиця, Діва Марія*), так і непоширених у традиційному вжитку назв (*Воскреслий Спаситель, Ласкава, Небесна Мама*).

Слова лексико-семантичної групи утворюють синонімічні ряди: *Бог, Творець, Єдиний Бог Отець; Ісус, Ісус Христос, Син Божий, Син*

Людський, Син, Цар Ізраїлю, Цар Христос, Цар Юдейський, Спаситель, Воскреслий Спаситель, Господь Ісус Христос; Богородиця, Діва Марія, Пречиста Діва Марія, Пречиста, Ласкава Богородиця, Ласкава, Небесна Мама.

В аналізованих медійних текстах зафіксовано **назви святих, осіб, які сподвижницьким життям утверджували віру** (3 %): *святий, апостол, апостол Юда Тадей, праведник, Блаженніший, хранитель, ангел, ангел-охоронець, Святитель, мученик, великомученик, блаженномученик, священномученик, чудотворець, преподобний та інші.* Наприклад: *Декор багатого інтер'єру доповнює барочна скульптура головного вівтаря, де розташовані фігури ангелів, святих і апостолів* («Фіртка», 11.12.2019).

Назви, які належать до цієї групи, в аналізованих публікаціях зазвичай пишуться з малої літери, хоча є окремі винятки (*Святитель, Блаженніший*): *Також Блаженніший сказав, що дуже мало міст в Україні можуть похвалитися карильйонном* («Курс», 03.08.2019). Досліджувані апелятиви часто вживаються з антропонімами: *В Івано-Франківську, після легалізації УГКЦ в листопаді 1989 р., першою повернулась до свого коріння святина великомученика Димитрія, що в мікрорайоні Пасічна* («Фіртка», 28.01.2020); *До храму Святих Кирила і Методія у Крихівцях привезли моці святого апостола Юди Тадея* («Курс», 07.07.2019). Окремі номени групи є наслідком субстантивації (*святий, Блаженніший, Преподобний*).

У досліджуваних публікаціях широко представлено **назви духовних осіб, священних санів, релігійних адміністраторів, учителів і студентів-катехитів** (9 %): *понтифік, пастир, владика, архієпископ, єпископ, єпископ-помічник, ієрарх, папа, папа Римський, душпастир, Предстоятель, отець, отець-настоятель, монах, монах-єзуїт, монахиня, ченець, черниця, брат, сестра, семінарист, пастор, духівник, катехит, Блаженніший, Глава Церкви, Глава і Отець УГКЦ, священник, священник-екзорцист, священник-блогер, священнослужитель, предстоятель, церковник, Вселенський патріарх, капелан, протоігумен, богопосвячена особа тощо.* Наприклад: *Священникам провести роз'яснення серед парафіян щодо правил карантину під час небезпечної пандемії* («Курс», 22.03.2020).

Серед слів цієї групи виявлено неологізми: *Відомий франківський священник-блогер Володимир Вінтонів записав відеозвернення до українців у зв'язку з поширенням коронавірусу у світі та введенням обмежувальних заходів в Україні*

(«Фіртка», 14.03.2020), окремі назви виникли шляхом субстантивації (*Блаженніший*).

Зафіксовано апелятиви з негативною конотацією (*церковник, первосвященник*). Наприклад: *На думку церковників, найкращим засобом від коронавірусу є молитва* («Фіртка», 20.03.2020). Таке вживання зумовлено тим, що окремі священники під час пандемії закликали парафіян порушувати правила карантину.

Назви світських осіб за віросповіданням, ставленням до релігії, причетністю до її обрядів та іншого порівняно нечисленні (6 %), однак характеризуються високою частотністю вживання: *прихожанин, парафіянин, вірянин, вірний, віруючий, невіруючий, паства, греко-католицька громада, діти Божі, жертводавець, християнин, василіанин, причасник, жінка-мироносиця, православний, греко-католик, чоловіки-католики, паломник, їмость, колядник, хорист, атеїст, лицар, брат-лицар, книжник, фарисей, сатаніст тощо.* Наприклад: *До Причастя парафіянам належить приступати по десять людей на віддалі один від другого не ближче одного метра* («Курс», 22.03.2020); *В церемонії взяли участь кандидати та брати-лицарі Рад міста. Бути присутніми на церемонії мали можливість родини лицарів, парафіяни та всі охочі* («Фіртка», 10.03.2020) (*брати-лицарі* – члени братерської організації Ордену лицарів Колумба, яка об'єднує чоловіків-католиків, що захищають християнські цінності, займаються благодійністю) [16].

Зафіксовано низку субстантивованих слів (*православний, віруючий, невіруючий, вірний*) і збірних назв (*громада, паства*), синонімічних лексем (*прихожанин, парафіянин; вірянин, вірний, віруючий*). Окремі номени характеризуються негативною конотацією: *Той факт, що засуджений до страти Ісус таки справді повільно й болісно вмирає на хресті, неймовірно веселив присутніх первосвященників, старійшин, книжників і фарисейв* («Фіртка», 03.05.2019).

Широко представлено **назви богослужбових відправ та їхніх складників, святих таїнств, обрядів, процесій, ритуалів, циклів** тощо (8,5 %): *молебень, молитва, молитва, онлайн-молитва, Служба Божа, меса, богослужіння, Божественна Літургія, всеночні бдіння, вігілія, нічні чування, проща, Свята сповідь, сповідь, Святе причастя, причастя, благословення, обряд вмивання ніг, освячення, онлайн-богослужіння, соборування, гаївка, хресна хода, хресна дорога, христосування, хіротонія, ініціація, пасхальна трапеза, розарій, вервиця, коляда, чорна меса,*

спірітуалістичний сеанс тощо. Наприклад: *Отже, що ж таке «нічні чування»? Це час неспання, який присвячено молитві. (У латинській традиції служіння цей час називають **віглією**, у візантійській – **всеночним бдінням**.) Інакше кажучи – це **молитва** в той час, коли ми мали би спати («Фіртка», 02.11.2019).*

Пандемія внесла певні корективи і в релігійне життя суспільства, що позначилося на появі неологізмів (онлайн-молитва, онлайн-богослужіння): *Прикарпатські церкви переходять на **онлайн-молитви** («Фіртка», 17.03.2020).*

Негативну конотацію мають назви реалій, що суперечать основам християнства: *Цього дня здійснюється багато злих намірів із боку чаклунів, ворожбитів, відьом, з боку медіумів, що викликають душі померлих, **спірітуалістичних сеансів** із викликання духів, **чорних мес**, які відслужують сатаністи («Курс», 29.10.19).*

Назви культових споруд (10 %) в аналізованих текстах виділяються високою частотністю: *храм, катедрa, базиліка, церква, церква Благовіщення, Архікатедральний собор, Києво-Печерська лавра, костел, синагога, ротонда-купіль, дзвіниця, каплиця, монастир, Манявський Хресто-Воздвиженський монастир та інші. Вони фіксуються як загальні назви або як родові у складених найменуваннях, іноді представляючи місцеві номени на позначення культових споруд, наприклад: *Тож знаменно, що такі знакові події – порятунок **церкви Благовіщення від руйнації та будівництво дзвіниці біля церкви Йосафата** у Коломиї – відбулися саме в цю річницю («Фіртка», 19.07.2019); Офіційно, як керуючий Івано-Франківсько-Галицькою єпархією ПЦУ і настоятель **Манявського Хресто-Воздвиженського монастиря**, доводжу до вашого відома те, що вказаний на цих фото сайт не має жодного стосунку до **монастиря** («Фіртка», 27.10.2019).**

Високою частотністю вживання також характеризуються **назви елементів релігійних споруд і атрибутів обряду** (9 %): *вівтар, притвор, бічні престולי, святилище, плащаниця, Божий гріб, ікона, хрест, Святий хрест, вервиця, лампадка, свічка, паска, писанка, ложечка, лоза тощо. Наприклад: *Архікатедральний і Митрополичий собор Воскресіння Христового запусив віртуальний 3D-тур по храму. Розробники проекту стверджують, що ця послуга буде по-особливому цікавою для всіх, хто проживає в інших містах України чи за кордоном. У програму туру входять: **притвор, храм вірних, бічні престולי та святилище** («Фіртка», 16.03.2020); Так само запро-**

*шують й надалі усіх єднатися в спільній молитві через трансляції богослужінь і в молитві на **вервиці** з благанням до Господа про допомогу побороти коронавірус, щоб якнайшвидше можна було повернутися до храмів («Фіртка», 27.03.2020). Окремі назви аналізованої групи набувають символічного значення: **Вогонь**, який символізує Божє Світло, від якого всі віряни можуть запалити **лампадки і свічки** та віднести їх додому... *Пасхальна трапеза, яка настає після Великого посту, і відбувається зі свяченими **пасками, писанками**, які вважаються символом Воскресіння Христового («Фіртка», 10.04.2020).**

Семантична група на позначення **релігійних свят, постів, пам'ятних днів і циклів** найчисленніша (13,8 %): *Великий піст, Пасха, Великдень, Господнє Богоявлення, Великий Четвер, свято Чесного Хреста, Стрітення Господнє, день святого Миколая Чудотворця, Водохреща, Різдво, свято Воздвиження Хреста Господнього, свято апостола Андрія Первозванного, Зіслання Святого Духа, Петровий піст, Петрів піст, Петрівка, Пилипівка, Різдво Пресвятої Богородиці, свято Апостолів Петра й Павла, Трійця, Зелені свята, День катехита, Літургійний рік, празник, храмове свято та інші.*

Низка назв цієї групи характеризується варіантністю вживання (*Петровий піст, Петрів піст, Петрівка*). У досліджуваних публікаціях (особливо у виданні «Фіртка») дописувачі часто вдаються до перелічення в одному реченні як канонічних, так і народних назв релігійних свят (*Через наступних 10 днів, тобто у 50-й день після Воскресіння, у неділю, настає свято **Зіслання Святого Духа (Трійця, П'ятидесятниця або Зелені свята)** («Фіртка», 10.04.2020)), що зазвичай супроводжується тлумаченням їхньої релігійної сутності (***Великдень, Воскресіння Христове або Пасха** – найбільш давнє, урочисте й радісне свято з усіх великих християнських свят церковного року («Фіртка», 10.04.2020).**

В аналізованих рубриках досліджуваних інтернет-видань «Фіртка» і «Курс» широко представлена лексико-семантична група на позначення **релігійних органів управління й церковно-адміністративних одиниць** (13,2 %): *Всеукраїнська Рада Церков, архієпископія, Ватикан, Синод, Священний Синод, Архієпархія, Івано-Франківська Архієпархія УГКЦ, Коломийська Єпархія Української греко-католицької церкви, Вселенський патріархат, єпархія, Єпархія Української православної церкви, екзархат, парафія, парафія Івано-Франківської єпархії Православної церкви*

України, парафія Царя Христа тощо. Наприклад: **Священний Синод Православної церкви України затвердив «Практичні настанови для єпископату, духовенства і вірних у зв'язку з пандемією коронавірусної хвороби (COVID-19)»** («Курс», 20.03.2020).

Серед назв цієї групи – низка таких, які зазвичай уживаються на території Прикарпаття, оскільки представляють місцеві релігійні органи управління й церковно-адміністративні одиниці: **Організували спільну молитву Івано-Франківська єпархія Української греко-католицької церкви, Івано-Франківсько-Галицька єпархія Православної церкви України, Івано-Франківська єпархія Православної церкви України, Івано-Франківський деканат Львівської архідієцезії Римсько-католицької церкви України** («Фіртка», 22.01.2020).

Номені на позначення **релігійних організацій, спільнот, об'єднань і гуртків** становлять в аналізованих рубриках інтернет-видань 4,9 % від загальної кількості релігійних назв: *Церква, Помісна українська православна церква, ПЦУ, Українська греко-католицька церква, УГКЦ, Католицька церква, Римо-католицька церква України, УПЦ Московського патріархату, Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій, Івано-Франківське Архієпархіальне управління Архієпархіального антикризового координаційного центру, III Чин Святого Василя Великого, Апостольство молитви, Всесвітня мережа молитви в наміренні Папи, молитовна спільнота їмостей «Голос Марії», спільнота «Матері в молитві», гурток Апостольства молитви та інші. Наприклад: **Заступник міністра охорони здоров'я Андрій Семиволос звернувся до представників Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій із такими рекомендаціями щодо проведення богослужінь на період карантину** («Фіртка», 18.03.2020).*

У цій групі лексема «церква» вживається в значенні «релігійна організація духівництва і віруючих, об'єднана спільністю вірувань та обрядовості» [3, с. 1361]. У такому випадку фіксуємо написання слова з великої літери: *На час пандемії достатнім виявом шанування святинь (Хреста, ікон, святих мощей) є поклоніння/поклон перед ними, без цілування; зазначене також застосовується до особистих вітань та вияву пошани між членами Церкви, зокрема між священнослужителями і мирянами під час подання благословення* («Курс», 20.03.2020).

У періодиці також виявлено лексику на позначення **релігійних з'їздів** (2 %): *собор, Митрополичий собор, Архієпархіальний собор, Архієрейський собор, Патрі-*

арший собор, Другий Вселенський Собор, Синод єпископів, Священний Синод тощо. Наприклад: Про всі деталі цьогорічного Архієпархіального собору розповідає Секретар собору («Фіртка», 06.12.2019).

Назви документів, розпоряджень нечисленні (1 %): *Томос, Шематизм, декрет, резолюція, мандат, диспенза, партикулярне право та інші. Наприклад: Коломийських священників, які визнали Томос, покарали заборорою священнослужіння* («Фіртка», 22.01.2019) (слово *Томос* – неологізм, який з огляду на нещодавнє надання Українській православній церкві автокефалії увійшов у сферу релігійної лексики).

Серед номенів на позначення **випробувань, служіння заради віри, спасіння людей, власної душі** (1,2 %) (*хрест, хресна дорога, Воскресіння, піст, Великий піст, християнська місія, душпастирство та інші*) вжито низку полісемантів, які фіксуються в різних лексико-семантичних групах (*хрест, піст, хресна дорога*). Скажімо, лексема **піст** у значенні «добровільне самообмеження» належить до групи «**назви випробувань, служіння заради спасіння людей, віри, власної душі**», а в значенні «період» – до групи «**релігійні свята, пости, пам'ятні дні й цикли**». Наприклад: *Наступна неділя – третя неділя Великого посту. І це вже властиво половина дороги посту, духовної подорожі до тайнства Христового воскресіння* («Фіртка», 18.03.2020).

Медійні тексти також містять нечисленні назви таких лексико-семантичних груп:

– **назви осіб, істот, сил, що уособлюють зло й суперечать християнському світосприянню** (0,8 %). Вони характеризуються негативною конотацією: *чорт, чаклун, відьма, маг, ворожбит, медіум, темні сили, сили зла, нечисть, злі духи. Наприклад: Ікона має чудодійну силу зцілювати від одержимості злими духами* («Фіртка», 27.10.2020); *За його словами, добрий та практикуючий християнин ніколи не одягнеться у костюм нечисті і не казатиме страхітливих слів* («Курс», 29.10.2020);

– **релігійні навчальні заклади** (0,4 %) (*недільна школа, семінарія, Івано-Франківська духовна семінарія, Папський східний університет*). Наприклад: *Після завершення навчання у школі в 2005 році вступив на навчання до Івано-Франківської духовної семінарії* («Фіртка», 29.06.2019);

– **культові книги** (0,4%) (*Біблія, Євангеліє, Святе Письмо, Апостол*). Наприклад: *За словами Святослава, семінаристи чергують не тільки на кухні, а також читають Апостола*

в каплиці («Курс», 28.10.2019); *Візьміть до рук Святе Письмо і прочитайте його дитині ввечері* («Фіртка», 18.09.2019);

– **християнські чесноти** (0,3 %) (*побожність, милосердя, розважливість*). Наприклад: *Пастирям у кожному конкретному випадку проявляти належну розважливість* («Курс», 20.03.2020);

– **форми сучасних релігій, віросповідань** (0,3 %) (*конфесія, Вселенське Православ'я, автокефалія*). Наприклад: *На площі Ринок відбулося загальноміське урочисте освячення води за участю представників духовенства традиційних християнських конфесій* («Курс», 25.02.2020);

– **релігійні науки** (0,2 %) (*канонічне право, богослов'я*). Наприклад: *Проте є найосновніші три предмети, без яких семінарист не зможе стати священником, – це філософія, богослов'я та канонічне право* («Фіртка», 17.11.19);

– **релігійні інтернет-платформи** (0,1 %): *На початку цього року Папа Франциск активував свій профіль на Click To Pray – офіційній платформі Всесвітньої мережі молитви в наміренні Папи, відомій також як «Апостольство молитви»* («Курс», 20.10.2019);

– **релігійні нагороди** (0,1 %): *Крім цього, міський очільник отримав орден Христа Спасителя*

за заслуги перед Помісною православною церквою України («Фіртка», 17.11.2019);

– **одяг найвищих Божих осіб, духовних осіб** (0,1 %): *Вони й не здогадувалися, що своїми діями щойно уможливили давнє пророцтво царя Давида: «Розділили ризи Мої між собою, і за одяг Мій кидали жереб»* («Фіртка», 03.05.2019); *У кожного з нас свято Великдень асоціюється з хресним ходом зі свічками, червоними ризами церковнослужителів, радісним співом і взаємними привітаннями: «Христос Воскрес!» – «Воістину Воскрес!»* («Фіртка», 10.04.2020).

Висновки і пропозиції. Аналізовані лексико-семантичні групи, звичайно, не охоплюють усього розмаїття релігійної лексики, яка позначає поняття різних релігій світу, однак засвідчують, що досліджуваному тематичному об'єднанню характерна розгалужена система лексико-семантичних груп, які вирізняються неоднаковими кількісними показниками та семантичними, структурними й іншими особливостями. Перспектива подальших досліджень полягає в більш розширеному аналізі специфіки релігійної лексики (семантика, структура, функції, правописні особливості, поява новотворів тощо), яка вживається в текстах українських масмедіа.

Список літератури:

1. Бондарук Ю. Семантико-стилістичні особливості релігійної лексики в сучасних друкованих засобах масової інформації. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Вип. 659. С. 114–119.
2. Браїлко Ю. Конфесійна лексика у творчості українських поетів 60–80-х років ХХ століття (семантико-стилістичний аспект): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2005. 22 с.
3. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і гол. ред. В. Бусел. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
4. Гуцуляк Т. Релігійна лексика як твірна база образних дериватів української мови. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2016. Вип. 772. С. 32–37.
5. Жердева І. Сучасна православна періодика України: Історіографія проблеми. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*: зб. наук. пр. Запоріжжя: Запор. нац. унів., 2012. Вип. XXXII. С. 333–335.
6. Жила Т. Лексичні особливості текстів релігійної періодики. *Філологічний часопис*. Вип. 1 (11). 2018. С. 43–50.
7. Комінко Ю. Функціонально-стилістичні особливості публікацій на релігійну тематику в сучасній вітчизняній пресі. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php/>
8. Навальна М. Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст. Київ, 2011. 325 с.
9. Навальна М. Лексика конфесійного стилю в нових функціонально-стилістичних виявах (на прикладі мови інтернет-видання «Українська правда»). *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. пр. Вип. 659. Чернівці: Черн. нац. унів., 2013. С. 14–17.
10. Пітин В. Особливості репрезентації сакральної лексики в українській та французькій лексикографії. *Молодий вчений*. 2018. № 3.1 (155.1). С. 139–142.
11. Скаб М. Концептуалізація сакральної сфери в українській мові: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01. Київ, 2009. 620 с.
12. Слухай Н. Лингвистика сфери сакрального: русская культурно-языковая традиция (введение). *Библия и культура*. 2008. № 10. С. 116–123.
13. Стишов О. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). Київ, 2003. 388 с.

14. Струганець Л. Параметризація релігійної лексики в авторській автоматизованій інформаційній системі. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. пр. Вип. 509–511. *Слов'янська філологія*. Чернівці : Черн. нац. унів., 2010. С. 204–212.

15. Якимов П. Религиозная лексика – церковная лексика – библейская лексика : к вопросу о соотношении понятий. *Вестник ОГУ*. 2013. № 9 (158). С. 66–68.

16. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Pitel V. M., Pitel V. I. LEXICAL-SEMANTIC GROUPS OF THE RELIGIOUS NAMES USED IN ONLINE MEDIA OF THE PRECARPATHIAN REGION

The article analyzes lexical-semantic groups of religious lexis (nouns) used in the online media of the Precarpathian region, namely “Kurs” and “Firtka”, where in the special sections (“Soul and Body” – “Firtka”; “Church” – “Kurs”) there are the publications devoted to the religious life of society. The attention is focused not only on the selection of lexical-semantic groups, but also on the identification of quantitative, semantic, structural, orthographical, etc. characteristics of the analyzed lexemes.

As a result of the held research, such lexical-semantic groups of the religious lexis (names) were identified: names of basic concepts of Christianity, religious ethics (8,7 %); the highest persons of God (7 %); of the saints and persons who affirmed the faith by their edifying life (3 %); clerics, religious administrators, catechists and their students (9 %); secular persons by religion, attitude to religion, involvement in its rites, etc. (6 %); liturgies and their parts, holy sacraments, rites, processions, rituals, cycles, etc. (8,5 %); religious buildings (10 %); elements of religious buildings and attributes of a rite (9 %); religious holidays, fastings, memorial days and cycles (13,8 %); religious governing bodies and church-administrative units (13,2 %); religious organizations, communities, associations and circles (4,9 %); religious congresses (2 %); documents, orders (1 %); trials, service for the sake of faith, salvation of people, one's own soul (1,2 %); persons, beings, forces that embody the evil and contradict the Christian worldview (0,8 %); religious educational institutions (0,4 %); religious books (0,4 %); Christian virtues (0,3 %); forms of modern religions (0,3 %); religious sciences (0,2 %); religious online platforms (0,1 %); religious awards (0,1 %); clothes of the highest persons of God, clerics (0, 1%).

The words of the analyzed groups are characterized by a number of features. Thus, we observe the substantivization of several lexemes (Holy (The Most Holy Mother of God), Holy (in general)); the use of both canonical (Jesus Christ, the Virgin Mary) and uncommon in traditional usage names (Risen Savior, Affectionate, Heavenly Mother), onyms and appellatives (sanctuary, Easter), one-word and compound names (church, Holy Spirit). Not only emotionally neutral (parishioner) and positively connotated (Affectionate) nomens are distinguished, but also words with negative connotation (churcher); collective names (community, flock), neologisms (priest-blogger, online prayer, online worship, Tomos), nomens denoting the realities of the religious life of the Precarpathian region (Manyava Monastery of the Exaltation of the Holy Cross, the Ivano-Frankivsk Eparchy of the Ukrainian Greek Catholic Church). Certain words of the group form synonymic chains (God, Creator, One God the Father) or acquire symbolic meaning (fire), and some of the names are characterized by variability of use, among them there are canonical and folk variants (the Advent, Trinity, Pentecost, Green week). There can be observed the entry of polysemants into different lexical-semantic groups (rosary – “prayer” and “religious attribute”, cross – “trial” and “religious attribute”, fasting – “voluntary self-restraint” and “period”).

Key words: religious lexis, lexical-semantic groups, appellatives, onyms, online media “Firtka”, “Kurs”.